

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ปัญหาหลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายจากการละเมิดงานอันได้รับการคุ้มครองสิทธิบัตรในประเทศไทยเป็นปัญหาที่สำคัญอันหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การคุ้มครองสิทธิบัตรที่เป็น การตอบแทนความคิดสร้างสรรค์ และการลงทุนในการคิดค้นและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ (Research and Development) ของนักประดิษฐ์และการส่งเสริมให้เกิดการค้นคิดและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ อย่างต่อเนื่อง

สิทธิบัตรเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่กฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิแก่ ผู้ทรงสิทธิบัตรในการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการให้ความ คุ้มครองไว้อย่างแน่นอน ฉะนั้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับสิทธินี้ นักประดิษฐ์จะต้องเปิดเผย รายละเอียดสิ่งประดิษฐ์ต่อสาธารณะ หากปราศจากระบบการคุ้มครองสิทธิบัตร นักประดิษฐ์ย่อม ขาดแรงจูงใจในการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

เนื่องจากสิ่งที่นักประดิษฐ์ได้ทำการคิดค้นขึ้น จะถูกลอกเลียนแบบ ดัดแปลงและ จัดจำหน่ายในเชิงพาณิชย์อย่างรวดเร็ว โดยผู้ที่ทำการลอกเลียนแบบไม่มีความผิดตามกฎหมาย แต่อย่างใด ดังนั้น จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของกฎหมายทรัพย์สิน ทางปัญญา คือ การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อยับยั้งและป้องปรามการกระทำใด ๆ ของบุคคล ซึ่งปราศจากสิทธิตามกฎหมาย เช่น การลอกเลียนแบบหรือการเอาัดเอาเปรียบ โดยไม่เป็นธรรม และใช้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ การค้นคิด หรือคิดทำ และชื่อทางการค้า ของบุคคล ซึ่งคิดค้นประดิษฐ์และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ขึ้น รวมทั้งได้กำหนดรูปแบบและวิธีการ ในการแก้ไขเยียวยาให้แก่ผู้คิดค้นประดิษฐ์และสร้างสรรค์ จากการกระทำของบุคคลซึ่งปราศจากสิทธิ อันชอบธรรมตามกฎหมาย ในกรณีของการละเมิดสิทธิบัตรหากมีการกระทำใด ๆ อันเป็นการ ละเมิดสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร ย่อมถือว่าผู้นั้นกระทำความละเมิดและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ผู้ทรงสิทธิบัตร สำหรับความเสียหายที่ผู้ทรงสิทธิบัตรได้รับจากการกระทำของผู้ทำละเมิดนั้น สมควรได้รับการเยียวยาความเสียหายจากผู้กระทำละเมิดนั้น

กฎหมายสิทธิบัตรของประเทศไทยดังปรากฏตาม พระราชบัญญัติสิทธิบัตรพ.ศ. 2522 ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า พ.ร.บ. สิทธิบัตรที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันได้กำหนดมาตรการในการให้คุ้มครองสิทธิบัตรของผู้ทรงสิทธิบัตรโดยบัญญัติลักษณะการกระทำผิดสิทธิบัตรไว้ในมาตรา 36 มาตรา 63 หรือมาตรา 65 ทศ ประกอบด้วยมาตรา 36 เป็นต้น สำหรับมาตรการป้องกันและเยียวยาความเสียหายดังปรากฏใน พระราชบัญญัติสิทธิบัตรที่ได้กำหนดโทษในเชิงลงโทษไว้ประเภทหนึ่งและกำหนดค่าเสียหายเพื่อชดเชย และเยียวยา ให้แก่ผู้เสียหายไว้อีกประเภทหนึ่ง เช่น มาตรา 77 จัตวาให้อำนาจศาลผู้มีคำสั่งทำลายและจำคุก ดังนี้ ถือเป็นการกำหนดโทษในเชิงลงโทษตามลักษณะทางอาญาในทางตรงกันข้ามมาตรา 77 ตรีให้อำนาจศาลเป็นผู้กำหนดค่าเสียหายโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหายรวมทั้งความสูญเสีย กฎหมายสิทธิบัตรของประเทศไทยดังปรากฏตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "พ.ร.บ.สิทธิบัตร") ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันได้กำหนดมาตรการในการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรของผู้ทรงสิทธิบัตร โดยบัญญัติลักษณะการกระทำผิดสิทธิบัตรไว้ในมาตรา 36 มาตรา 63 หรือมาตรา 65 ทศ เป็นต้น สำหรับมาตรการป้องกันและเยียวยา ความเสียหายดังปรากฏใน พ.ร.บ.สิทธิบัตร ที่ได้กำหนดโทษในเชิงลงโทษไว้ประเภทหนึ่งและกำหนดค่าเสียหายเพื่อชดเชยและเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายไว้อีกประเภทหนึ่ง เช่น มาตรา 77 จัตวาให้อำนาจศาลผู้มีคำสั่งทำลายและจำคุก ดังนี้ ถือเป็นการกำหนดโทษในเชิงลงโทษตามลักษณะทางอาญา ในทางตรงกันข้ามมาตรา 77 ตรีให้อำนาจศาลเป็นผู้กำหนดค่าเสียหายโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งความสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรหรือผู้ทรงอนุสิทธิบัตรด้วย แม้ว่ามาตรา 77 ตรีให้อำนาจศาลหากแต่มิได้กำหนดเรื่องการคำนวณค่าสินไหมทดแทนในการละเมิดสิทธิบัตรไว้โดยชัดเจน อันก่อให้เกิดปัญหาในการคุ้มครองและบังคับเอาค่าเสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลกระทบต่อความคิดค้นและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมได้

นอกจากนี้ถึงแม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามควรพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดไว้ก็ตาม หากแต่การพิจารณาหลักเกณฑ์ดังปรากฏในคำพิพากษาต่าง ๆ ของไทย นั้น ยังไม่ชัดเจนและไม่สามารถนำมาปรับใช้ต่อกรณีการละเมิดสิทธิบัตรได้ ดังนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำหนดค่าเสียหายในกรณีละเมิดสิทธิบัตรในต่างประเทศเป็นแนวทางต่อศาลไทย

1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความเป็นมา วิวัฒนาการและทฤษฎีการคุ้มครองงานอันมีสิทธิบัตรและหลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายในการละเมิดสิทธิบัตร
2. ศึกษาปัญหาข้อกฎหมายและวิเคราะห์หลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายสิทธิบัตรประเทศไทยและกฎหมายสิทธิบัตรต่างประเทศ
3. เสนอแนวทางในการพิจารณาการกำหนดค่าเสียหายการละเมิดสิทธิบัตรต่อศาลไทย

1.3 สมมติฐาน

กฎหมายสิทธิบัตรของประเทศไทยได้บัญญัติมาตรการรองรับในทางแพ่งเรื่องการขอให้ศาลมีคำสั่งระงับหรือละเว้นการกระทำละเมิดสิทธิบัตรก่อนฟ้องคดีตามมาตรา 77 ทวิ และตามมาตรา 77 จัตวา ในการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทำลายสินค้าที่ละเมิดสิทธิบัตรหรือดำเนินการอย่างอื่นเพื่อป้องกันมิให้มีการนำเอาสินค้าที่ละเมิดนั้นออกจำหน่ายอีก แต่ในกรณีของการเยียวยาขาดให้ค่าเสียหายให้กับผู้ทรงสิทธิบัตรที่ถูกละเมิดสิทธิตามมาตรา 77 ตรีไม่ชัดเจน ขาดประสิทธิผลก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ดังนั้น กฎหมายสิทธิบัตรไทย จึงต้องมีแนวทางตามกฎหมายต่างประเทศในการกำหนดค่าเสียหายในทางแพ่ง เพื่อเป็นหลักในการคำนวณค่าเสียหายและเพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการตัดสินคดีของศาล

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาหลักเกณฑ์ทฤษฎีทางกฎหมายและคำวินิจฉัยของศาลในการกำหนดค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำราและตัวบทกฎหมาย ของประเทศไทยและต่างประเทศ เอกสารประกอบการอบรม บทความ สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ตลอดจนนศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงความเป็นมา วิวัฒนาการและทฤษฎีการคุ้มครองงานอันมีสิทธิบัตรและหลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายจากการละเมิดสิทธิบัตร
2. เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายเชิงเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายสิทธิบัตรของประเทศไทยและกฎหมายสิทธิบัตรต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการกำหนดค่าเสียหายกรณีการละเมิดสิทธิบัตรของศาลไทย